

GAZETA TRANSILVANIEI

PROPIETARĂ-ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRAȘOV
Apare de două ori pe săptămână prin îngrijirea
Comitet de redacție.
Mășterea tipografiei „Astra” TE 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RIDICAT LA
1838

GHLBARIȚIU ȘI SFÎNȚIT DE LUPTELE PURTATE SUB CUTELE LUI
DE ATAȚIA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU MUREȘENII

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BRAȘOV.
B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12 Tt. 1513
Abonamentul anual lei 300. Autorități și Societăți lei 60.
Anunțuri și reclame după tarif.

Nr. 51 Inreg. Trib. Brașov S. II No. 6. II. 71/942

Sâmbătă 10 Iulie 1943

Anul 106

Provincia

de
Ion Colan

În limbajul unei capitale provincie însemnează loc de viligiatură în mijlocul unei naturi sălbatice și printre oameni proști.

Provincia suportă orice, provincia înghite orice.

Costumele cele mai țâcnite, în provincie se pot îmbrăca. Skiorul bucureștean vine în provincie în cel mai elegant costum și face sport la Aro-Palace în mijlocul unei păduri de sprîțuri.

Un cuconet întreg, purtând rochițe mai scurte decât o fetiță de patru ani, sau pantaloni băiețești, face și el sport, sui-generis, cu o pasiune imposibil de temperat.

Provincialul e privit cu milă și curiozitate: milă pentru presu-pusa puținătate intelectuală, săracă în retorism boulevardier; curiozitate, așa cum privești la circ un animal exotic.

Provincialul nu poate să aibă opinii în fața Bucureșteanului înzestrat, prin definiție, cu toate calitățile din lume. Cheiul Dâmboviții și podul Mogoșoaiei a colectat întreaga genialitate românească, devenită monopol, ca sarea și tutunul.

Provinciei poți să-i dai orice, fiindcă ea se va extazia, ca un Oborean oarecare în fața minunii dela Maglavit.

Este așa de convinsă capitala că noi aplaudăm toate scrintelile, încât tratamentul la care suntem supuși, din punct de vedere cultural, nu este departe de regimul aplicat analfabeților.

Turneele teatrale, care dela o vreme se țin lanț, se întrec în a compromite arta, chiar când artiștilor Dumnezeu le-a dat destul talent. Doar Teatrul Național și Opera Română privesc cu alți ochi blăstămata de provincie și-i hărăzesc, la răstimpuri, reprezentării demne de rostul pe care-l au.

Incolo, insistentă preocupare de răscolire a instinctelor primare, sincronizată cu o foarte puțin camuflată poftă de glorie ieftină și bani mulți.

În timp ce soldatul nostru face mătăanii prin mlaștinile Cubanului, noi aici „ne destindem” nervii grozav de încordați, acceptând cabotinajul teatral sub firma: „Trebuie să ne mai și distrăm”!

E vina capitalei că am ajuns aici?

Deșteaptă-te, Române!

de

Dr. N. Căltman

S'a vorbit în ultimul timp în Brașov din nou despre monumentul lui Andrei Mureșianu. De vreo 50 de ani se vorbește mereu, din timp în timp. Au fost și mici strădanii ale câtorva. Am rămas însă la vorbă. Andrei Mureșianu tot nu-și are încă în Brașov monumentul cu care-i este dator nu Brașovul, ci întreaga națiune română.

Nu e momentul potrivit, îmi spunea cineva în zilele trecute, să se vorbească azi despre monumente. Lumea de azi e flămândă și plină de negre gânduri. N'are cele necesare pentru ducerea vieții de toate zilele. Grijiile îi sunt îndreptate spre alte nevoi mai mari și mai dure-roase. Cine poate avea azi puterea să se gândească la învieri în piatră și bronz, în timp ce moartea se joacă zi de zi cu zeii de mil de vieți adevărate? Nu sunt bani, nu este material pentru monumente. Și banii și materialul ne sunt necesare pentru lucrări mai folositoare.

Așa crede și gândește multă lume. O lume mare la care toate gândurile trec prin stomac și toate idealurile se împledecă de omenescul nostru foarte pământean.

Cel ce vorbește însă chiar și în strămtăoarea zilelor de azi despre un monument al lui Andrei Mureșianu nu cred și nu gândesc tot astfel.

Ei știu că idealurile sunt mai puternice decât toate puterile materiale omenești. Ele nu cunosc zăgăzuri și piedeci. Trec peste vremuri și peste pledeci omenești. Nicio putere din lume nu poate sta în calea lor. Și gânduri și idealuri românești scoase din su-

fletul unui neam întreg, a fost strigătul lui Andrei Mureșianu. Strigăt care trece peste toate vremurile.

Cel ce vorbește și azi despre monumentul lui Andrei Mureșianu mai spun așa: Nici cea mai puternică armată n'ar fi putut face pentru neamul românesc mai mult, decât a făcut chemarea lui Andrei Mureșianu: „Deșteaptă-te, Române!” Cu „Deșteaptă-te, Române” pe buze și în suflet a pornit neamul românesc din Ardeal la marea luptă de desrobire națională. În el și-a înecat și cu el și-a alinat suferințele un neam întreg.

„Deșteaptă-te, Române” al lui Andrei Mureșianu l-a fost Românului ardelean cântec de dor și de jale, dar l-a fost și marș de mari așteptări și bucurii, marș de mari lupte și victorii românești. Iar azi tot „Deșteaptă-te, Române” poartă pe undele cântecului, dela un capăt la celălalt al românismului, toate așteptările unui neam. Cu el se pregătește lupta pentru ultimul asalt al cetății în care s'a născut.

De aceea credem că, chiar și azi, putem vorbi despre această trâmbiță de foc, care se aude de un veac și o vom auzi peste veacuri încă.

Se cuvine chiar ca ea să fie turnată în monument care să înfrângă veacurile și să aducă aminte tuturor de luptele și credințele pământului în care s'au născut.

E o datorie a neamului întreg, tot atât de mare ca și marile datorii ale clipei de față.

Băncuțele noastre

de I. Gârbacea

E o datorie să recomanzi celor care se interesează de Băncuțele noastre de pe vremuri, cartea tânărului economist N. Petra, cu titlul: „Băncile românești din Ardeal și Banat”, apărută la Sibiu în 1936.

Cred însă că se lămurește mai bine importanța lor, arătând opinia dușmanilor. Nu merg până a cita din faimoasa lucrare a lui Huszár, ci mă limitez la aprecierile presei adverse.

Așa, oficiosul „Budapesti Hir-lap” din 1894 publică:

„Un factor aproape egal cu presa în a unelti contra statului maghiar și a națiunii, îl formează mai ales institutele de bani înființate cu deosebire în ținuturile locuite de naționalitatea română și care au caracter de naționalitate. Institutele acestea trădează în mod neîndoielnic organizația și disciplina societății române și tendințele lor ținesc să imprime timbrul de rasă pe banii internaționali”.

Aceeași gazetă la 1903, scrie: „Naționalitățile săvârșesc o muncă de subminare conștientă acolo unde orice afacere este o victorie, orice împrumut o nouă cucerire de teren, unde rezultatul e mai pozitiv pe tărâmul economic. „Albina” își plasează capitalul în efecte de stat român, și pe polița pe care i-o oferă agentul valah numele țaranului maghiar e scris românește, iar țaranul ungar care

— Continuare în pagina 3-a —

Da!
E vina provinciei că a ajuns aici?

Hotărît, da!

Pentru că se poate ca mentalitatea unor inși din capitală să sufere de bronșită cronică — în toată lumea capitalele sunt la fel — dar nu urmează de aici ca provincia să tușească sec, prin simpatie.

Și, după cum în București există o întreagă lume ce refuză atitudinile desmățate ale atâtor neisprăviți și neisprăvite (circulă pe-acolo o noțiune nouă: *văduva națiunii*, singular caz de înăscută imoralitate), așa ar trebui ca și provincia să dea din când în când cu pumnul în masă; iar celor ce se fac că nu înțeleg, să le strige un foarte provincial dar sănătos: Destul!

BISERICA ÎN CONCEPȚIA STATULUI DE AZI

de I. Mateiu

Prorectorul Academiei Comerciale, Brașov

pede concepția oficială a Statului cu privire la situația Bisericii și a chemărilor ei superioare.

Ne vom raporta înainte de toate la însuși Conducătorul Statului, d-l Mareșal Ion Antonescu, omul care oprindu-se adeseori în frământările zilnice la problema bisericească, a ținut, într'un moment dat, să aducă la cunoștința opiniei publice părerea, sau mai exact principiile de care este călăuzit în tratarea și rezolvarea ei pe plan național-politic.

Aceste principii se cuprind în adresa de răspuns, trimisă I. P. S. Patriarh Nicodim în toamna anului 1940, când amândouă actele au fost date publicității în întregime, pentru ca Țara să fie bine informată într'una din ches-

II.
În timpul din urmă, prefacerile politice-revoluționare prin care a trebuit să treacă Țara, au adus pe planul larg al înnoirilor generale și ideea unei schimbări a organizației noastre bisericești. Deși una din trăsăturile principale ale Bisericii este conservativismul cel mai riguros, care ține să respecte stabilitatea instituțiilor și continuitatea datinelor, chiar atunci când ele au aerul de a fi perimate, totuși s'a întâmplat de astădată ca, dorința transformărilor, și încă radicale, să plece, ce-i drept mai mult sub formă subiectivă, tocmai din sânul Bisericii. Faptul a dat prilej factorilor politici hotărîtori, să examineze cu toată seriozitatea sugestiunile formulate și să precizeze în chip lim-

INSTANTANEE

Mama - ploaia

Braşovul e un oraş frumos, pitoresc, are tot ce vrei: aer bun, locuri de excursie, oameni de petrecere etc. etc. Are însă şi un păcat Braşovul — probabil ea toate oraşele de munte: când încep ploile, se în lanţ.

Dar Braşovenii sunt expeditivi, ei ştiu să-şi ajute şi aici. Adică, vreau să spun, ştiu să-şi ajute, căci de când a răsunat goarna, chemând la datorie tineretului şi de când zăbranic îndoliat a fălăit peste multe case, n'au mai avut poftă şi nici îngăduinţă oamenii să mai facă petreceri şi jocuri în fiecare zi de duminică sau sărbătoare, cum făceau odată: astăzi joc la crucea cutare, peste o săptămână-două la cealaltă. Malalurile începeau de cum se desprimăvără şi înneau până toamna târziu.

Cum spusei mai adineauri, Braşovenii, mai ales locuitorii din Schei, sunt oameni care petrec bucurosi. Având atâtea frumuseţi oraşul lor, se înţelege dela sine că toate petrecerile le fac sub cerul liber. Cel mai vestit joc era acela ce se făcea la crucea din Paşişte, a doua zi de Rusalii, la care lua parte toată suflarea ro nănească, atunci, pe vremuri, când era portul curat şi obiceiurile privilegiate cu sfinţenie.

A doua zi de Rusalii, din acest an, trecui din întâmplare pe la crucea pustie. Nicio mişcare, niciun şgomot. În capela mică ardea candelă, ca semn de sărbătoare. Mi-adusei aminte când am trecut, cu mai mulţi ani în urmă, într-o duminică de Rusalii pe-aci şi-am surprins pe oamenii locului la o îndeletnicire, necunoscută mie până atunci. Îngropau pe mama-ploaia. Această bucurie nu e alta decât paltagina, cunoscută de toată lumea. O îngropau, căci a doua zi era să fie joc şi n'avea nimeni poftă să spargă jocul şi să fugă când îi e lumea mai dragă, mai ales fetele care cu acest prilej apăreau în viitorul lor costum de mireasă, în portul frumos şi bogat al femeii din Schei, de aceea măsurile de precauţiune de care vă spun.

Un grup de fete, femei măritate, mai şi câte-o babă printre ele, adunaseră buruienii de-acestea şi tânguindu-le cum ai tângu pe un mort le aşezară într-o groapă săpată pe locul unde avea să fie petrecerea. După ce tânguiseră ele îndeajuns pe mama-ploaia, tot în groapa aceea infipseră bradul împodobit frumos pentru serbarea de a doua zi. Jalnicele, precum şi câţiva flăcăi, plecară apoi cu lăpăţile în mână şi peste câteva minute îl văzui întorcându-se şi aducând pământ. Era pământul dintr'un muşuroi de furnici — cu furnici cu tot, natural — pe care aşezându-l la rădăcina bradului începură a-l bătuţi cu picioarele. Nepricepând rostul acestui fapt din urmă, ceva cam barbar, întrebui pe-o babă şi mi-a spus că pentru aceea pun muşuroiul, ca să se adune lumea la joc ca furnicile. Eu cred că s'ar fi adunat şi altfel.

Ecat. Piliş

Amoru-l (nu Amoru'l) un copil pribeag

— Comedie în 3 acte de Tudor Muşătescu —

Ioan Negoitescu, ocupându-se de „Vieaţa artistică în Sibiu“, scria într-o cronică din revista *Transilvania* următoarea apreciere: „Turneele teatrelor bucureştene, deşi foarte numeroase, aproape cât o staţiune locală, din punct de vedere artistic sunt (în afară de *National* şi *Muncă şi Lumină*) insignifiante“. (Vezi nr. 3—4 din Martie—Aprilie 1943 p. 289). — Din păcate, ce se potriveşte pentru Sibiu, se potriveşte şi pentru Braşov, şi de sigur, pentru întreaga ţară românească. Deosebirea e doar că insuficienţa artistică se simte într'un loc mai acut, într'altul mai nelămurit.

În orice caz de producţii ca cea din seara de Miercuri, 7 Iulie — în sala „Astra“ — ar fi bine să ne scutească pe viitor „Asociaţia dramatică Marcel Anghelescu — Radu Beligan“.

Ceea ce ne miră mai mult e că spiritualul autor dramatic, d-l Tudor Muşătescu, s'a pretat să scrie, la comandă, pe seama numitei companii „dramatice“ această comedie fără subiect. Fiindcă suntem convinşi că nu numai dorinţa de a aşta curiozitatea publicului i-a determinat pe alcătuirii programului să afirme — „În loc de subiect“ — că „această comedie... nu poate fi povestită, pentru că ar fi o lipsă de tact“, din partea lor, ci că nu prea e ce să ne povestească. Această co-

medie în 3 acte a d-lui Tudor Muşătescu, spre deosebire de altele — ca bunăoară simpatica creaţie „Ca'n filme“ — n'are şira spinării; autorul recurge la comul de situaţie de cea mai primitivă speţă: travestiţiile, cu toate înolciturile pur exterioare ce rezultă din această confuziune forţată.

Dacă în aceasta constă „elanul generos“ şi „pasiune nedesminţită a tinerii „asociaţii dramatice A-B.“ le foarte mulţumim şi-i dorim să nu îmbătrânească pe această cale de glorie ieftină. S'o fi amuzând poate „copios“ şi „din plin“ unii dintre spectatori. Cei care simt şi ştiu ce-i arta, nu pot să-şi urmeze pe acest drum.

Ne-am bucura dacă în viitor talentaţii actori comici Beligan şi Anghelescu n'ar precepeţi niciun efort pentru realizarea „nu al acestui... copil pribeag, ci al adevăratului „scop nobil“.

Ştim că pot s'o facă, numai să vrea. Iar cu farsele deşuchiate, fără sens şi fără noimă: *A se slăbi!*

Alexandru Clujanu

P. S. Ca încheiere am mai dori ca spectacolele să se înceapă măcar cu aproximativă punctualitate. Este un lucru inadmisibil ca un spectacol teatral anunţat pentru ora 8 să înceapă la 9 şi jumătate. *A se intra — şi aici, — în normal!*

Mitropolitul Dosoftei:

Psalmi în versuri. Colecţia „Pagini alese“.

Editura „Cartea Românească“, Bucureşti.

de Aurel Marin

Această nouă tipărire a *Psaltirii în versuri* apare sub îngrijirea d-lui D. Murăraşu, care semnează şi o mică introducere lămuritoare asupra operii binecunoscutului mitropolit ce a trăit în secolul al XVII-lea.

Acest cârturar de vază al timpului său se adresa „cătore toată seminţia românească“, râvnind a face din opera sa (e vorba de dumnezeiasca liturghie) un „dar limbii româneşti“, subliniază comentatorul.

El este cel despre care Neculce înseamnă cu atâta căldură a inimii: „În ţara noastră pre aceste vremi nu se află om ca acela“.

Trăind într-o epocă de frământări politice şi sociale, mitropolitul Dosoftei a prins multe din ecourile acestora, în scrierile sale.

Interesează mai puţin de ce scriere contemporană s'a servit ca model sau câte din ideile generale ale vremii a împrumutat.

Se remarcă în *Psaltirea în versuri* întrebuiţarea unui vocabular bogat, viu, colorat, care provine din contopirea tuturor dialectelor româneşti.

Până azi această scriere a cunoscut o mare răspândire în popor.

„Unii psalmi au devenit colinde cântate şi azi de copii ori au intrat în

ţesătura Vieiului (N. Cartoian. Chiar şi lume mai cultă, mult mai târziu, pare să fi cunoscut de-aproape traducerea. Astfel, în *Catavasiarul* din 1742 găsim într'un mic poem versurile:

*Cântaşi, slăviţi pre Dumnezeu cel mare
Cu dragoste, cu frică, că e'mpărat tare,*

remimiscenţă dintr'un psalm în traducerea lui Dosoftei. (D. Murăraşu).

Vom transcrie o parte din cunoscutul psalm al XLVI-lea, spre a exemplifica frumuseţea vechilor stihuri:

*Limbile să salte
Cu cântece nalte,
Să strige 'n tările
Glas de bucurie.
Lăudând pre Domnul
Să cânte tot omul,
Domnul iaste tare
Iaste'mpărat mare
Peste tot pământul
Şi-şi ţane cuvântul
Supusu-ne-au gloate
Şi limbile toate
De ni-s supt picioare
Limbile de pre supt soare.*

Apreciind utilitatea unor asemenea culegeri, recomandăm cu toată căldura *Paginile alese*, editate de Cartea Românească.

In jurul portafivului

O aniversare

de Lia Busuloceanu

Luna trecută lumea a sărbătorit centenarul naşterii compozitorului norvegian Edward Grieg.

Sărbătorirea a depăşit graniţele ţării sale şi a trezit ecouri orlunde se găsec iubitori de muzică, deoarece compoziţiile lui Grieg, cu tot caracterul lor specific naţional, au izbutit să dobândească drept de cetăţenie în patrimoniul universal muzical.

Îndrăgostit de toate melodii populare ale neamului său, Grieg a ştiut să îmbrace modestia lor de cenuşereasă în podoabele strălucitoare ale unor armonii îndrăzneţe, deschizându-le astfel porţile sălilor de concert şi inimile oamenilor de pretutindeni.

S'a născut la Bergen, în ţinutul de basm al flordurilor, şi primele noţiuni muzicale le-a primit dela mama lui, ea însăşi muzicantă. Mai târziu a studiat la Leipzig, cu profesori celebri, al căror formalism n'a izbutit să-l altezeze întru nimic puritatea inspiraţiei melodice şi autenticitatea stilului.

Intors în ţară, luptă din greu — cu toată boala de plept constătată în timpul studiilor — căutând să lărgiască brazda pe care tnerele lui puteri o deschideau în ogorul aproape virgln al muzicii culte norvegiene. Dă lecţii de pian ca să poată trăi, e descurajat de greutăţile pe care le întâmpină, abătut de moartea singurului prieten, compozitorul Kjerulf, când deodată, prima recunoaştere multumitoare îl vine sub forma unei scrisori dela celebrul pianist şi compozitor Franz Liszt, care se entuziasmase de o sonată a lui şi-l invită să-l viziteze la Weimar. Mulţumită acestei scrisori, Grieg obţine o bursă cu care pleacă la Roma. Acolo are ocazia să-l cunoască pe Liszt care-l primeşte cu căldură şi-i dă încredere în propriile sale puteri. De acum, drumurile i se deschid. Succesul îl aşteaptă atât în ţara lui cât şi în străinătate. Soţia lui, cântăreaţa celebră, îi cântă liedurile. El însuşi dă concerte, îşi dirijează operele, e peste tot sărbătorit. Nota originală a melodilor nordice de care Grieg a ştiut să se folosească păstrându-le toată prospeţimea, vioiciunea şi avântul ritmic, strălucirea armonică şi orchestrală, cucereau publicul poate tot atât cât faptul că, spre deosebire de contemporanii lui europeni, Grieg se ferea de rafinatele stilistice şi de gândirea lor turmentată. Dincolo de îndrăzneala de multe ori surprinzătoare a armonicilor, linia melodică rămâne pură şi elocventă prin inflexiunile ei necăutate.

Poate de dragul acestei simplităţi, Grieg s'a mărginit, în a doua parte a vieţii, la compoziţii mărunte, dintre care multe sunt adevărate bijuterii, dar ne fac să regretăm cu atât mai mult că n'a continuat pe calea marilor realizări începute așa de strălucitor în tinereţe.

tiunile fundamentale ale Statului şi poporului românesc. Fără a intra în amănunţile, care nu interesau în clipa aceea, *Mareşalul-Conducător*, urmând metoda privirii de ansamblu în perspectiva intereselor de neam, reţine, cu aceeaşi intuiţie surprinzătoare, punctele cardinale ale problemei şi anume: de o parte organizaţia actuală a Bisericii, de alta misiunea ei spirituală.

Trebuie să menţionăm, că din dorinţa explicabilă de a fi sporită cât mai mult activitatea pastorală a clerului, se propuse de către cercurile ecleziastice, schimbarea totală a constituţiei bisericeşti de azi, socotită se pare prea complicată pentru sborul larg al avânturilor duhovniceşti.

Se pune astfel o ipoteză din cele mai delicate, dat fiind că tradiţionalismul Bisericii se împacă foarte greu cu asemenea transformări plene, dar şi pentru cuvântul că, cea mai avansată parte a ortodoxiei româneşti, aceea din *Transilvania*, îşi făcuse o mândrie naţională din neîntrecuta organizaţie şa-

guniană, devenită, după atâtea decenii de practică onestă, un patrimoniu intangibil al vieţii noastre de dincoace de munţi.

Descifrând uşor importanţa acestor criterii de judecată, *Conducătorul Statului* a ţinut să declare că, legea de organizare nu conţine în dispoziţiile ei nimic din ceea ce ar putea împiedica pe slujitorii altarelor să-şi împlinescă toată datoria lor. Şi pentru a demonstra aceasta, trece de îndată la argumente pozitive, invocând cu o înţelegere proprie numai specialiştilor, *ideile directive* ce susţin, ca nişte pietre de temelie, toată arhitectura așa de echilibrată a constituţiei bisericeşti. Domnia Sa spune textual: „*Prin conştiinţa de răspundere în faţa lui Dumnezeu, ce-o stimulează în sufletul preotului, în baza principiului autonomiei înscris în ea, şi prin impulsul ce-l dă clerului să se apropie de popor în nenumărate ocazii, în virtutea principiului de colaborare cu mireni, legea de organizare este, în liniile ei mari, un cadru cum nu se*

poate mai potrivit, pentru această acţiune intensivă, care se aşteaptă delacîer în epoca ce trăim“ cf.

Aşa dar, autonomia şi colaborarea cu mireni sunt condiţiile de bază ale unei bune organizări bisericeşti, şi subliniind cu nestrămutată convingere valoarea lor obiectivă, exponentul autorizat al Statului se găseşte în totul pe linia de gândire a Bisericii şi în acord desăvârşit cu marile glorii ale destinului românesc. Vom cita pe *Mihail Eminescu*, geniul care vorbind odată despre „*Românii din dreapta Dunării*“, înglobaţi în impejului turcesc, propunea, pentru ocrotirea lor, înfiinţarea unei Mitropolii pe baze autonome, organizată după chipul şi asemănarea celei din *Transilvania*. (Cf. *Scrieri politice şi literare*, Bucureşti 1905, ediţia Scurtu, vol. I, pag. 171).

Dar chiar în presupunerea că organizaţia Bisericii ar avea anumite insuficienţe de ordin canonic sau practic, aceasta nu constituie încă un motiv stringent al înlocuirii ei totale, după

analogia puţin norocoasă ce stăpânea până ieri nomomania arenei noastre politice, fiindcă mai ales în domeniul religios este constant valabil cuvântul apostolului Pavel, care spune că: *spiritul este cel ce dă viaţă, iar nu litera ce omoară*.

De aceea, declară şi *Mareşalul-Conducător*: „Cred, de altfel, pentru o biserică străbătută şi încălzită puternic de conştiinţa misiunii ei, lucru principal nu este felul cum sunt precizate, sau cum vor fi schimbate câteva paragrafe. *Duhul ei viu şi râvna ei sfântă, se poate manifesta cu tot atâtea forţă, sub orice formă a legilor de organizare*“.

Este în această mărturisire proclamarea unei sănătoase lozinci de Stat, care tinde să evite, principia, schimbarea intempestivă a legilor, fiindcă le sfăbeşte autoritatea morală şi turbură desfăşurarea normală a vieţii instituţiilor publice. Avea dreptate *Montesquieu* să spună că nu legile perfecte în sine, ci *moravurile bune întru aplicarea lor* sunt pârghiile de adevărată înălţare a naţiunilor pe scara vrednicilor istorice.

Ion Al. Lapedatu economist

de Ion Opris

La 6 Aprilie 1943 s'au implinit 65 de ani dela moartea marelui Român și luptător ardelean Ion Al. Lapedatu.

Numai împrejurările de azi, create de războiu, sunt cauza trecerii sub tăcere și lipsei de comemorare a acestui eveniment însemnat în istoria transilvană.

Nădăjduim însă la vremuri mai bune și, până la anul multe se pot schimba, împrejurările să fie prielnice unei comemorări din plin meritată pentru multipla sa activitate în toate domeniile, pusă exclusiv în slujba poporului român, în așa de scurta sa viață. Se va putea aduce, în anul care vine, prinosul cuvenit numai adevăraților mari înaintași, cu privilegiul centenarului nașterii lui Ion Al. Lapedatu.

În istoria Transilvaniei mai ales, Ion Al. Lapedatu, fiu de țaran din Glâmboc Sibiului, așezată pe malul drept al Oltului, la poalele Negoiului, vecin cu Gheorghe Lazăr din Avrîg, prin activitatea sa de luptător național, prin originalitatea ideilor sale, care i-au adus cuvinte măgulitoare din partea lui Mihail Eminescu, prin lecțiile ținute la Liceul lui Șaguna din Brașov, „profesor de elită” cum îl numeau contemporanii pe Ion Al. Lapedatu, prin tot ce a scris, ca poet, prozator și mai cu seamă ca ziarist, și-a fixat pentru totdeauna locul de onoare între marii înaintași ai poporului român de dincoace de munți.

Andrei Băseanu vorbește în amintirile sale cu admirație nestăpânită de „personalitatea incomparabilului educator”, care prin verbul său cald și înaripat stârnea totdeauna admirația auditorului, care se lăsa ușor vrăjit de elocința și cultura „noului apostol al credințelor românești”.

Ion Al. Lapedatu, atât cât a trăit, a fost călăuzit în rodnică sa activitate de ideile marelui Mitropolit Șaguna. Împreună cu Aron Densușianu au pornit acțiunea de răsunet în 23 Februarie 1874 prin *Orientalul Latin* al noului „program național”. Acest nou program nu era decât cel preconizat, câteva decenii mai înainte, de Mitropolitul Șaguna. El izvora din ideea de unitate a neamului românesc.

La mijlocul celei de a doua jumătăți a secolului trecut, se simțea nevoia înnoirii acțiunii românești pornită la 1848 pe Câmpia dela Blaj, întrucât Românii ardeleni se găseau acum despărțiți în activiști și pasiviști care se mențineau în jurul autonomiei Transilvaniei. După încheierea dualismului, se susține că și acest postulat nu mai era susținut cu tăria și hotărârea caracteristică neamului nostru.

Cu atât mai întemeiată apare acțiunea pe plan național a tânărului profesor dela Brașov, Ion Al. Lapedatu și a lui Aron Densușianu.

Programul național apărut în numărul întâi al *Orientalului Latin*, care a

avut darul să trezească la realitate conștiința poporului nostru de pe aceste meleaguri, poate fi rezumat în următoarele cinci puncte:

1) Românii, politicește, despărțiți, sunt prin aceeași origine, una și aceeași limbă, prin aceleași datini, atât de uniți, atât de încheiați laolaltă, încât pot fi invidiați de cele mai mari și mai luminate popoare. Noi trebuie să cultivăm, să înălțăm și să ținem sfântă această unire.

2) Suntem latinii orientului și trebuie să reluăm legăturile cu ginta latină, restabilind uniunea spirituală cu ea.

3) Față cu Românii din Austro-Ungaria acest ziar va apăra drepturile și interesele lor politice, pe baza cunoscutului program național.

4) Vom susținea constituția Bisericii ortodoxe, evitând certele confesionale.

5) Față cu Românii de dincolo de Carpați — călcând peste dăunosul provincialism și separatism de până acum — chestiunile, drepturile și interesele lor, le vom considera și trata ca pe ale noastre.

Din acest program se desprinde:
— unitatea națională,
— latinitatea și
— ortodoxia.

Cât era de convins Ion Al. Lapedatu că, într-o bună zi, acest vis al unității naționale se va împlini, se poate vedea din articolul „Românii în Orientul Europei”, din care reproducem:

„Străinii vreau o Dunăre a lor până la Marea Neagră. Dar zadarnic! Dintre toate popoarele care locuiesc pe teritoriul așanumitului Orient european, Românii sunt cei dintâi, care atât prin pozițiunea, cât și prin numărul lor se par destinați a funda cea mai însemnată putere la Dunăre și Carpați. E învederat, că cele 10 milioane de Români vor juca primul rol pe terenul culturii în Orient. Misiunea lor este de a fi întru toate poporul latin al orientului și atât ajunge.”

Mai e nevoie de vreun comentariu?
(Sfârșitul în nr. viitor)

Din lumea largă

Concert de păsări cu dirijor

În noua Zeelandă și în America tropicală există un fel de păsări asemănătoare cu porumbelii, numiți clopotari. După observațiile făcute de exploratori, aceste păsări stau în grupuri pe pomi, și încep să cânte numai la un semnal al altei păsări „dirijorului”, care stă pe ramura cea mai de sus. Păsările nu încetează cântecul, care se aseamănă cu sunetul unor clopoței de argint, decât tot la un semnal al dirijorului.

Hoinar prin munții noștri

de Ion Bozdog

E atâta mângâiere pentru noi, cei risipiți de vântul sorții, când putem evada măcar în gând din atmosfera îmbăcsită a orașului și hoinărim ceasuri și zile întregi pe meleagurile de care nu ne putem despărți.

Cu cât drag n'am călca aceste locuri, mai ales în plin sezon de băi, când simțim nevoia nu a recreației, ci a potolirii focului ce ne arde după plăzirile pe care noi le-am înfrumusețat și cărora truda noastră cinstită le-a ridicat numele și prestigiul cu care astăzi se împăunează alții.

Chiar numărul redus al fericiților, cărora li se dă voie — căci deocamdată numai așa se poate vedea vatra încremenită sub spuza pe care n'are cine-o ațâța, — nu pot pleca decât după minuțioase constatări și recomandări ale unor compatrioți.

Este mai ales un cucernic părinte peste care nu se trece!

Ce-o fi păzind cei puși în preajma unor clădiri de acest fel? Ce material nu ne-ar putea culege un observator atent în aceste locuri.

Veniți însă cu mine peste „vama cucului”. Cunoaștem doar potecile pe care moși de strămoși ni le-au dechis și bătătorit.

La marginea satului meu

La marginea satului meu
Nu Dumnezeu
A tras cu pluguri de ghiață
Mejdii sărace de ceață
Prinse'n brăie de jale și cânt.
Strigoi cu chivăre de vânt
Și-au implantat sulite'n hotar
În locul crucilor crescute'n dar
Peste țărini cu holde de grâu
Țe-ajung Domnișelor până aproape de brau.

Nu Dumnezeu,
A crescut la marginea satului meu
Icoane cu chipuri de ceară
Și doine care trec peste țară,
Undeva departe,
Ca și o carte
Pe care pot să o citească,
Doar ingerii ce stau la sfat
Undeva dincolo de margine de sat.

La marginea satului meu,
Ochi în ochi cu Dumnezeu,
Stau oierii în băie
Și spun povești, câte
Au învățat din carte
Atunci când departe
Fărtați pe lângă turme de oi
Dorul lovea peste fluiet cu deget de picior.

La marginea satului meu
Ascultă rugăciunile jeli, Dumnezeu.
Iosif Morușan

S'o luăm dela Olt, că ni-e mai la îndemână. La prima cotitură de drum sunt *Vâlcelele* noastre, cu încântătoarea priveliște a piciorului de plaiu și cu izvoarele lângă care au poposit atâtea familii de boieri, scriitori și patrioți din Principate. Ei le-au descoperit puterea miraculoasă vindecătoare și le-au făcut nume european.

Ne oprim puțin în dreptul minunatului sanator T. B. C. din *Toria* și pricepem cât spirit de sacrificiu a avut Statul nostru pentru sănătatea publică. Ne stămpărăm apoi setea cu o gură de apă dela *Bodoc* și *Malnaș* înainte de a poposi câteva clipe la *Țușnad*, unde mâna românească a adus atâtea înfrumusețări. Să urcăm coasta de brădet secular și să coborim apoi pe marginea lacului *Sântana* unde să fim fărâgii de furtuni, căci ne putem adăposti în cabana ridicată de Români.

Ajunși pe platoul Gheorghenilor vreți numai decât să coborim spre *Borsec*?

Vă rog însă mai poposiți câteva clipe la izvoarele *Oltului* și *Mureșului* și vedeți ce stațiune climaterică minunată, semănată cu zeci de vile cochete, a devenit și acest colț de raiu sub stăpânirea românească.

Din Gheorgheni să o luăm spre *Cheile Bicazului*! Sunteți surprinși de șoseaua corectată pe multe locuri și bine întreținută? Ori, nu vă vine să credeți ochilor care văd un „Lac Uci-gaș” curățit și ademenit pentru pescării sportivi? Numeroasele vile, restaurante, sanatorii au răsărit toate în ultimele două decenii, iar șoseaua ce se oprea speriată în fața prăpăstiei Cheilor azi coboară în serpentine domoale și-ți saltă ușor mașina sau trăsura de-a lungul alviei Bicazului, peste urletul valurilor strânse sub poduri elegante și masive până la ieșirea din spre Moldova. E și aceasta o minunată realizare românească, făcută de cei cu conștiința stăpânirii permanente a acestei comori.

Reintorși din această reconfortantă plimbare coborim pe Valea Mureșului și poposim câteva clipe la izvoarele termale din *Toplița*. Câte clădiri publice s'au ridicat și aici în cei 22 de ani de viață românească!

Pe o vreme liniștită și senină urcăm cele 20 serpentine, admirabil întreținute de administrația românească, și în vale apare *Borsecul*. Borsecul, care atâtea decenii a fost locul de sfătuire al fruntașilor Ardeleni cu cei din Principate, azi este hermetic închis oricărui vizitator român.

Ruinele ce le vezi în mijlocul stațiunii sunt urmele bisericii românești, a căreia material a fost vândut pentru clădiri particulare. Urmele vremilor de bejenie!

Să stăm aici câteva ceasuri și în tăcerea codrilor să medităm. Zorile vremilor de dreptate se apropie!

Întoarcere de pe front

Cap de pod pe Cuban

Sfârșit de luptă — Vacă în chip de calorifer

de
Ion Colan

Întrăm în sat, cam pe codeală, cu revolverele în mâni, gata să apăsăm pe trăgaci, dacă am mai fi apucat. La drept vorbind, fiecare știm, că dacă un colovec s'a ascuns cu intenția de a trage, apoi toată povestea se termină repede de tot; nici *vai!* — n'ai timp să zici, dar să mai și tragi. Ținem însă revolverele în mâni fiindcă asta ne dă o ținută mai războinică; și-apoi de ce avem revolvere? Să le cărăm tot în locul de piele?

Satul Gawrilenco, de fapt, nu-i sat; șase-sapte case, cu hambare mari și grajduri de piatră formează un *sofhoz* — fermă de-a statului — cu vreo 10—15 viețuitori, dintre care un bătrân,

un copilandru de vreo 12 ani, iar restul femei și copii.

La o aruncătură de băț de sofhoz, o moară de vânt, caracteristică întregii Rusii, stă ca o disperată, cu palele de pânză sdrențuite de obuze. Parcă-l vezi pe Don Quichotte închi-zând ochii și auzi nechezatul tragic al Rosinatei repezită s'o facă praf. Un post de observație german s'a și instalat în vârful ei, de unde se vede bine orașul Taman.

Prin curtea fără pâlaturi a micii așezări, găini, găște, rațe, porci, câțiva viței proști și două vaci complet insensibile față de eroica noastră ispravă.

O serie de împușcături din imediata apropiere influențează cum nu se

poate mai prost asupra moralului nostru, șifonat și așa din cauza emoțiilor tari de azi noapte. Aici ne scotiam înafară de orice pericol. Noroc că măcăturile și cotcodăcelile ne redresează: soldații germani impușcă prin curte găini și rațe, vânătoare foarte dificilă, mai ales după primele pușcături infructuoase.

Vine și Davidoiu cu ai lui. Acum tot grupul românesc e în număr: pais-prezece tipi bărboși și nu tocmai spălați. Cu briceagul încercăm să ne mai ușurăm de norolul care a prins coajă. Stăm sub un șopron, pe o bărnă. Un soare modest pune în ochii nedormiți ceva din blânda lui lumină. Ne e așa de dor de soare, de-o sobă caldă măcar, de puțin somn fără împușcături... Și de o mâncare fierbinte, servită la o masă cu pânzătură albă, cu linguri și furculițe curate, nu tot conserve de pește, conserve de carne, conserve de pește, ca Amundsen la Polul Nord.

E chiar la amiază.
Femeile dela sofhoz, foarte cumse-

cade, ne primesc prin case fără să fie surprinse că am venit. Nu-s decât vreo trei familii cu totul.

Ies puțin la câmp, în pas de plimbare, cu acea stărșeală pe care o ai înainte și după un examen greu. Țipă în tine răcnetele de astănoapte și se sbuciumă carnea, ca desprinsă de pe oase. Câțiva fluturi plutesc cu aripi grele, înșelați și ei de oferta de căldură ce ni se face de după nori.

Pe tot câmpul nu-i nimeni; doar eu și fluturii.

De unde au venit cele trei proiectile, nimeni n'ar fi putut spune. Dar au venit, încadrându-mi gândurile, zăpăcite ele și așa. Pasul leneș de hai-hui al plimbării s'a transformat în pas alergător cu direcția spre sofhoz unde, de după o casă, Davidoiu râde descurajant:

— Aici nu-i ca la Caransebeș, pe *Calca Vacilor!*

Calea Vacilor e *corzo-ul* caransebeșan, numit așa poate unde jola, la târg, pot trece pe el și vacile aduse la vânzare, dar poate și din alte motive,

Curierul "Astrei"

"Astra"-Bran

La serbarea organizată de Cercul cultural "Astra" Bran, delegatul comitetului central județean, dl prof. Nic. Baboie n'a putut participa din cauza unui defect la automobil ivit în drum spre Bran.

*

"Astra"-Tohanul-Nou

este anunțată pe această cale că serbarea pentru instalarea prețiosului aparat de radio — unul din cele mai bune modele actuale, — cu baterii, se va organiza în ziua de 18 I. c. orele 11 a. m. adică imediat după slujba bisericească.

În cazul când ora nu este potrivită, organizația va anunța centrul din vreme.

*

"Astra"-Peștera (Bran)

de asemenea este avizată că va primi aparatul de radio, același tip, în ziua de Sft. Ilie, în cadrul unei șezători pe care organizația locală o va pregăti așa cum se cuvine.

Atât Tohanul-Nou cât și Peștera vor trimite programul Despărțământului central (B-dul Regele Ferdinand Nr. 12) înainte cu 3 zile de data fixată pentru serbare.

*

Muzeul "Astrei" Brașov

roagă pe posesorii de fotografii privind vieța culturală a Brașovului sau a Țării Bârsei, fie să le doneze muzeului, fie să le vândă, fie, în sfârșit, să permită direcțiunii muzeului să scoată copii de pe ele.

*

Biblioteca "Astrei" Brașov

este deschisă în fiecare zi de lucru, între orele 9-12 și 15-19. O sală de lectură bine întreținută, cu 40 de locuri, stă la dispoziția cititorilor. Secția de împrumut funcționează și ea.

Pentru oamenii de studii o altă sală, cu 12 locuri, a fost special amenajată.

Băncuțele noastre

de I. Gârbacea

Prof. la Academia Comercială

Continuare din pagina 1-a

nu-și iscălește numele în fiecare zi, se deprinde să și-l scrie totdeauna așa".

Revista "Magyar Gazda", 1900, în campania pornită contra băncilor noastre spune:

"Este incontestabil că conducerea institutelor valahe constituie garanția înfloririi lor și noi regretăm foarte mult că inteligența maghiară din Ardeal, cu care în ceea ce privește numărul și vaza inteligența română ardeleană de abia se poate compara, nu poate ajunge acolo unde au ajuns Valahii desconsiderați".

Un alt ziar, de astădată din provincie, dela Seghedin: "Szege-din Híradó" scrie:

"Agenții lor sunt oamenii cei mai agili. Băncile noastre maghiare nu pot face concurență institutelor de bani ale naționalităților, nici agilelor și avantajoselor bănci românești și nici bogatelor bănci săsești care sunt înzestrate din Germania cu milioane ieftine, ba gratuite chiar, ca cu atât mai ușor să poată continua munca de sobol.

Institutele noastre de bani mari și bogate, ar trebui să țină laolaltă cum o fac aceasta băncile românești și în comună înțelegere să ia lupta de concurență cu băncile naționalităților".

Deosebit de interesant este următorul fragment din ziarul "Pesti Hírlap" din 24 Ianuarie 1904:

"Capitalul de care dispun băncile românești, nu este de mărime periculoasă și cu toate acestea sunt periculoase pentru noi aceste bănci ale naționalităților, din cauză că sunt cu mult mai cinstite și mai umane decât băncile mici ungare și prin urmare își câștigă simpatii chiar și la poporul ungar dela țară. Ba pământul și casa Ungarului care nu poate plăti la timp ajunge în acest mod inevitabil în mâinile Sașilor sau Românilor".

O altă revistă ungurească "logtudományi Közlöny" scrie:

"Locul sângelui ce s'a vărsat cândva pentru ideea națională și confesională l-a ocupat acum banul și banul s'a dovedit și aici mai puternic decât sângele".

În fine "Revista Economică"

citează după "Pesti Hírlap" din 1905:

"Băncile române sunt mai ieftine și mai bune decât băncile maghiare.

Sunt cu cea mai mare prevenire față de clientela lor, fie aceea română, fie de orice altă naționalitate și constată:

1. Puține formațiuni naționale-economice din Ungaria pot arăta succese atât de salutare, de interes public, ca băncile române care s'au ridicat din sărăcie.

2. Deși fondate aproape exclusiv ca societăți pe acțiuni, băncile române nu sunt conduse în afacerile lor de pofta de câștig.

3. Românii fără niciun ajutor dela stat, cu mijloace modeste, numai prin tăria lor de voință, prin munca cinstită și desinteresată, raportează mari succese economice".

Iată în cifre aceste succese:

Anul	Dep. spre fruct.	Capital	Total bilanț
1872	26 173	300.000	383.809
1892	9.354.857	1.510.068	16.159.644
1900	34.953.431	9.31.566	63.486.863
1905	58.592.207	12.245.077	110.504.519
1910	104.653.925	26.306.833	211.497.719
1914	111.879.978	36.672.214	255.518.983

Situația de azi a lor?

Nu e mai rea ca a băncilor săsești la 1935, când s'a pornit reorganizarea lor.

Dacă e să considerăm situația de azi a băncilor săsești, nimic nu ne poate împiedeca să facem la fel. Numai să vrem.

Dacă am pierdut în această direcție un prețios sfert de veac, graba noastră ar trebui să fie azi cu atât mai mare.

Am înaintea mea tabloul acestor 155 băncuțe, care listă, cu mici corecturi, ne aduce la cele o sută de băncuțe dela 1910, câte una de fiecare despărțământ. Refăcând în tradiția lor faimoasele "Reuniuni de sodali" sau "Reuniunile de învățători", alături de "Reuniunile de femei române" care pe ici pe colo se mai mențin, refacem atmosfera de luptă dela 1910, așa de stringent necesară azi.

Luptă economică, așa cum am avut-o și cu rezultatele pe care ea le-a adus.

Invidia adversarilor e cel mai bun, mai frumos și mai eficient certificat de capacitate.

Cum am zis, numai să vrem.

Monumentul Andrei Mureșianu

În ziua de 5 Iulie 1943 la Primăria Municipiului a avut loc o ședință în vederea reîncepterii acțiunii pentru monumentul lui "Andrei Mureșianu".

Au luat parte D-nii: Dr. N. G. V. Gologan, primarul Municipiului; Dr. V. Jinga, rectorul Academiei Comerciale Cluj-Brașov; Dr. N. Căliman, președintele "Astrei" Brașov; Gh. Căteanu, farmacist, fost primar al municipiului; Ion Colan, prof., conducătorul "Gazetei Transilvaniei"; Dr. C-tin Sassu, directorul Arhivei Istorice a municipiului și arhitectul primăriei.

Problema a fost îndelung discutată și îndată ce o înaltă aprobare va fi obținută, vom reveni cu amănunte.

Gazeta Transilvaniei

E susținută de abonații ei.

Asociațiunea "Astra" Brașov

împlinește tot ce nu se ajunge.

Se gândește cineva la asta?

Eroli noștri

Mai sunt încă Cercuri culturale care nu ne-au trimis fotografiile eroilor căzuți pe frontul din răsărit.

Nu s'ar putea să fim scutiți de aceste aduceri aminte..

Dr. Sever Cărpinișan

Specialist în boli de femei și nașteri

BRAȘOV

Calea Victoriei 13, Tf. 3445

Înforcându-se de pe front
rela consultațiile

Cumpăr roletă de fier și rafturi pentru băcănie. — Adresa la ziar.

care n'au nimic aface nici cu târgul, nici cu vacile.

Un frig bolnăvicios pune stăpânire pe tot corpul. Dinții clănțane, cu tot efortul de a-i stăpâni. Deși în cisme, ai senzația că umbli desculți prin noarale de Noemvrie. Toate-s ude pe noi și parcă au prins să muzezească.

Subt șopru de lângă grajd e o claie de trifoiu uscat și bătos. O vacă, legată de stâlp, cu spatele spre linia întâia a trăgătorilor, cam la o sută de metri de șopru, rumegă indiferentă.

Întru în trifoiu, adânc de tot, chiar la botul vacii. Un miros dulce și sălbatic de floare de câmp te năpădește din toate părțile. Răsularea umed-călduță a vacii îți dă senzația plăcută că ai intrat, din frig și ploaie, într-o odăiță caldă, unde pe scabă fierbe un enorm ceaur de mămăligă, fierbe-vulcan.

Pentru o răpă de mămăligă, mințită și cu un boț de brânză de Bran în coajă de brad, mi-aș da toată solda pe-o lună.

— Lugojene, eu nu mai pot... de-o fi ceva, vezi să mă uiți cu vaca!

Mai trânteste și Lugojanu două brațe de trifoiu peste mine, cu grija emoționantă a mamei, să nu-i răcescă odrasla și... sănătate bună războiu!

Linia frontului nu-i nici la o sută de metri în față. Din parte-mi poate să treacă pe la coada vacii. Sunt, în momentul ăsta, tot atât de insensibil la explozii ca și ea.

*

Am dormit, în viața mea, și mai bine și mai rău.

Am dormit în pat alb, imaculat, în pat cu fedăre, subt plapumă de mătase, dar și pe străjac de paie, ori pe rogojina întinsă a priciului moldovenesc.

Am dormit în "wagon lits", în legănări ce coboară pleoapele pe încetul; am dormit și în vagoane de vite, pline de păduchi și ploșnițe.

Știu și cum te poți odihni în luxoasa cabină de vapor, și cum se doarme în șerigla unei căruțe cu munițiuni, frânt peste lăzi, cu picioarele atârând afară, în ploaie.

M'a apucat somnul și în fotoliul comod al avionului Lares, dar și călare, biciuit de spicul Crivățului din Stepa Nogai.

Am dormit în picioare, mergând în marșuri fără sfârșit, am dormit cu capul pe raniță, la margine de drum, alături de hoitul unui cal răsturnat cu picioarele în sus.

Am dormit în adăpostul plin de fum, în care apa se prelingea pe pereții de lut, am dormit în șanțuri pline cu apă, nămol și murdării.

Cu genunchii la gură, cu capul mai jos decât trupul, răzimat de-un zid sau în poala unui camarad... unde și cum n'am dormit într-o viață de om așa cum Dumnezeu a vrut să mi-o dea?

Dar câtă deosebire între tot ce-a fost, și somnul din trifoiul dela Gavrilenco!

Binecuvântat fie cel ce a legat vaca acolo unde mi-am găsit culcușul în ziua de 2 Septemvrie 1942, orele 13.

A suflat săraca vacă atât de entuziast, asupra mea, atât de înțelegătoare pentru bietul om ajuns la marginile

puterii lui fizice, a dat atâta căldură dumnezească, încât după vreo două ceasuri, când Lugojanu răcăia, ca o găină în gunoiu, să dea de locotenentul lui, să-l scoată de unde se afundase, eram complet refăcut, gata s'o iau d'a capo, ca și când povestea de azi noapte altul ar fi trăit-o.

Și scoțându-mi trifoiul și pleava din urechi, din păr, din sân și de pe mâncăci, urmărit de privirea blândă a vacii, mi-am adus aminte de vorbele Ecclesiastului: "Dulce este somnul lucrătorului, fie că a mâncat mult, fie că a mâncat puțin..." și o învățătură simplă a rămas din toată pățania asta, să-mi lumineze drum de viitor:

Ce puțin îi trebuie unui om să fie fericit!

Iar cum o fericire nu vine niciodată singură, Lugojanu completează: — Și acum să-i ardem, domnule locotenent, o ciorbă de găină, ca la mama acasă.

Păi să nu-ți vie să plângi de bucurie?

Cântarea României

„Ascute-ți sabia ca fulgerul și încoardă-ți arcul, o țara mea! Dușmanul se pregătește și tu ești strața lumii. Lumea te-a părăsit și s'a sculat asupra-ți! Noroadele s'au legat între ele pentru a te batjocori și a stinge dintre noroade pomenirea ta. O patria mea, jertfește-te...”

AL. RUSSO

Către luminătorii safelor

Pentru orientarea celor care ar dori să colaboreze la săptămânalul nostru, facem cunoscut, că în „Foaia pentru minte, inimă și literatură” publicăm de preferință articole de îndrumare, cunoștințe din domeniul cultural, agricol, cooperatist, tehnic, sanitar, igienic și naturalist, cu un cuvânt tot ceea ce se cheamă: **știință popularizată**. Deasemenea: pagini din trecutul neamului, legende istorice și religioase, povestiri din viața satului, istorioare cu tâlc, snoave și anecdotă cu umor neaoș românesc, sănătos, pilduitor și desfătător.

Cărturarii satelor sunt rugați să ne comunice orice informații privind fapte culturale, manifestări bisericesti, școlare și naționale, realizări economice, tinzând la propășirea populației rurale, cum și alte evenimente însemnate din viața satelor, proprii să stimuleze energiile și să fie date ca exemple pentru alții.

Numărul de Duminecă

de Gh. Tulbure

Vara anului 1888.

La Brașov erau zile de sărbătoare mare. Gazeta Transilvaniei împlinea cincizeci de ani de luptă. În cadrul serbărilor jubilar, Aurel Mureșianu plasează și inaugurează tipografiei, pe care reușise să și-o întemeieze din toată sărăcia lui. O tipografie proprie înseamnă noi posibilități de dezvoltare și alte perspective. Omul respiră mai liber, sufletul prinde aripi. La 1 Ianuarie 1889 Aurel Mureșianu își surprinde cititorii cu o mare noutate. Numărul de duminică al „Gazetei” îl prezintă într-o redactare aparte, cu totul deosebită de cea cotidiană, „pentru ca principiile salutare ce le propagă „Gazeta” să poată pătrunde și în coliba țaranului”.

În termeni curenți, ediția are alt material și alt limbaj. Formatul ei se urcă la 8 pagini și poate să fie abo-

nată separat de cotidian, ca orice foaie de sine stătătoare, cu prețul de 2 florini la an, potrivit și pentru pungile subțiri. Iată, pe scurt, cum a luat naștere numărul de duminică al „Gazetei”, cel dintâlu ziar pentru popor la noi, în Ardeal. Firește, că s'a bucurat de cea mai caldă primire. Pe la sfârșitul veacului trecut cred că nu era preot, notar, învățător și țaran mai răsărit din cuprinsul Ardealului, care să nu-l aibă Dumineca pe masa lui. Programul său — care în esență nu era altceva, decât *ideea românească* strecurată sub forma educației culturale și politice a maselor țărănești — a rămas ca un testament politic și moral pentru toți acei, care vor înființa mai târziu — la Sibiu, la Arad și la Orăștie — astfel de „gazete pentru popor”. Așa s'a încheiat o tradiție

de presă, de care astăzi suntem mândri.

Amintirea evocatoare a Numărului de Duminecă de odinioară a fost de sigur prezentă și ea în gândurile bune din care a răsărit acest săptămânal pentru cultura satului. Scuturând praful de pe „Foaia” lui Gheorghe Barițiu, reinviem concomitent și „Gazeta” de duminică a lui Aurel Mureșianu.

Am reamintit acest crâmpie din trecutul presei ardelene, pentru ca să subliniem un singur lucru: că *istoria nu începe cu noi*. N'am inventat nimic, n'am tras nicio brazdă nouă. Ne reintegram pur și simplu în trecut. Respectăm catehismul înaintașilor și mergem pe cărările bătătorite de ei. Da, morții sunt tari. Ei ne vorbesc și de acolo, din lumea lor. Cine pleacă pe urmele lor, nu greșeste drumul...

Vremuri apostolești

de Pr. Nic. Bârsan

Vremurile prin care trecem sunt atât de grele încât durerea lăuntrică s'a răstrânt și în înfățișare, ca o umbră ce nu trece. Suferința morală e mult mai grea, decât cea fizică.

Ne doare, fiindcă rosturile noastre pământesti se cutremură și alunecă pe o pantă, ce pare că n'are oprire. Toată truda omenirii stă gata să se risipească. Tot ce am socotit că va fi pavază de ocrotire, e în primejdie de a se năru. Prefacerile de azi fac să se presimtă prăbușiri și schimbări. Și acestora nu le putem spune că vor fi mici, ci mari foarte.

Nu le putem spune nici pentru faptul că un vânt de nimicire totală bate din ce în ce mai puternic de la un capăt la altul al lumii. Și ne este îndreptățită afirmația de „mari” fiindcă instrumentele de distrugere se înmulțesc înspăimântător de repede promițând ca războiului, în faza lui actuală, să fie cu atât mai depășit de suferință și orori, cu cât va ține mai mult.

Se răsună progresul civilizației materialiste. Toate străduințele savanților se întorc împotriva bietului om. Azi nu se înfruntă atât armatele între ele, cât mai ales mașina cu omul. Răvnind să devenim prin știință stăpâni absolut ai materiei, ne-am subjugat ei. De ce? Pentru că ne-am smuls din suflet cre-

Continuare în pagina 6-a

FEL DE FEL

Femeile pompieri

În multe de toate au luat femeile locul bărbaților. Țărâncile noastre țin coarțele plugului și la nevoie cosesc ca bărbații. În Germania femeile s'au făcut și pompieri, — ca să nu mai vorbim de poștași. Soțiile pompierilor mobilizați, funcționare, lucrătoare și gospodine s'au înfățișat de bună

voie să facă serviciu de pompieri. Cele dintâi încercări au făcut dovada, că nemțoaicele au destul curaj și pricepere să stingă focul.

Oameni și locuri din Finlanda

O cărtuție alcătuită de d-l profesor I. Simionescu, președintele Academiei Române, ne

înfațișează stări și lucruri de interes din Finlanda, țara prietenă care luptă alături de noi împotriva celui mai primejdios dușman. Ca toate cărțile d-lui prof. I. Simionescu, broșura este scrisă cu pricepere și pe înțelesul tuturor, cuprinzând cele mai folositoare cunoștințe despre harnicul și bravul popor finlandez.

Mila omului sărac

Ori de câte ori citesc la gazete, că cutare bogătaş a dăruit mii și mii de lei pentru spitale, pentru orfelinate sau pentru niscăi aziluri de bătrâni săraci, fapta lor de milostenie îmi merge drept la inimă. Ea mă umple de bucurie și n'gândul meu îi laud.

Dar oricât i-aș lauda și i-aș ferici, nu pot să nu mă gândesc la nenea Mihoc, — un biet țaran dela noi din valea Oltului, — care ședea într'o cocioabă veche de bărne tocmai la marginea satului, cu lelea Bucura și cu o droaie de copii — și care la o vreme de pa-

coste n'a stat pe gânduri să-și mai aducă în casă o nepoțică orfană.

— „Dac'o mai aducem și pe Tincuța mai noi — zise nevasta — se duce și cea din urmă lăscăe. N'o s'avem nici cu ce să cumpărăm sare pentru ciorbă...”

— „De, o s'o mâncăm și nesărată! — răspunse nenea Mihoc, — dând ușor din umeri. Și au adus-o pe Tincuța, a șasea gură flămândă la masă.

Între milostenia boierului bogat și fapta omului sărac mi-se pare că este nițică deosebire.

Bădicu Gheorghe

Cum se leuciau Babilonenii

În vremurile vechi meseria de doctor nu era cunoscută. Oamenii se leuciau cum știau ei din bătrâni. Babilonenii aveau obiceiul să scoată pe bolnavi în piața pe unde trecea lume multă. Trecătorii se oprău și fiecare se credea dator, din omenie și din bunăcuviință, să-l întrebe pe bolnav: ce are și unde-l doare? Se credea dator să-l dea și un sfat și să-i spună un leac pentru boala lui.

Cei care au suferit de acea boală erau chiar pedepsiți dacă nu aduceau bolnavului leacurile cu care se vindecase ei. Așa a luat naștere medicina populară, așa numitele „leacuri băbești”, cunoscute și folosite până azi.

Cărți pentru refugiați

Căminul Cultural Avram Iancu vestește că va scoate în București mai multe cărți pentru popor, cu deosebire însă pentru a servi de călăuză atâtor țărani refugiați de dincolo, din cealaltă parte a Ardealului.

Țăranii din Țara Oltului

În comuna Arpașul de jos s'a ținut de curând un concurs de cântece și jocuri țărănești. A fost o minunată manifestație a portului și sufletului oltenesc, la care au luat parte vreo opt sate. Flăcăii și fetele, care au jucat la concurs, au dovedit și de data aceasta, că sa-

tele din Țara Oltului sunt o bogăție de suflet și o poadoabă de jocuri. Doinele cântate ca și jocurile pline de clocot, grație și seninătate daco-romană, s'a dovedit, că sunt o desăvârșită oglindă a vieții străbune din acest colț de țară, în care țaranul și-a păstrat curate vechile obiceiuri, sănătatea de suflet și sprinteneala naturală în mișcări, admirată și de străini la congresul internațional de etnografie din Stockholm, unde — acum câțiva ani — echipa feciorilor din Viștea de jos a luat premiul întâi la costume și jocuri naționale.

Vremuri apostolești

Continuarea din pagina 1-a

dința și idealul, devenind astfel un mecanism, un robot.

La aceste înclinări trecătoare, dar vinovate, ale firii noastre, s'a gândit Iisus când ne-a grăit: „nu puteți sluji și lui Dumnezeu și lui Mamona”.

Ce însemnează aceasta?

Că starea noastră cea din afară atârână de starea noastră cea din lăuntru și că însușirile cele dintru început ale firii noastre formează temelia și sunt pricina a tot ceea ce viem și suntem.

Leacul? Puterea legii creștine, puterea adevărului și a dreptății.

Apostoli!

A sosit vremea ca omul să se întorcă de pe drumul rătăcirii. Pentru biruința acestei taine e vremea apostolilor adevărați. Ce să facă?

Se cere o operă de dezinfectare, de asanare și reeducare spirituală a omenirii. Este grea, dar tot atât de însemnată, întru cât de ea depinde viitorul și salvarea lumii.

O lume nouă trebuie reînviată. Trebuie virtuțile unor apostoli adevărați, apostoli ai lui Hristos, apostoli ai lumii, capabili prin tăria credinței lor de a escala munții indiferenței religioase. Ne trebuie apostoli, care să-și consume viața lor pentru răspândirea luminii binefăcătoare a lui Hristos.

Într'un cuvânt, e vremea apostolilor care să propovăduiască asemenea celor doisprezece.

Altfel, suferim și vom suferi.

Expoziția de copii mici din Rășinari, jud. Sibiu

În ziua de 20 Iunie a. c. în com. Rășinari, jud. Sibiu, a avut loc o expoziție de copii mici. Concursul s'a făcut în fața domnilor: Rădulescu-Dobrogea, din partea Ministerului de Interne, Emilian Cioran, consilier mitropolitan, reprezentând pe I.P.S.S. Mitropolitul Nicolae, Inspector Silviu Teposu, Președintele Desp. Jud. al „Astrei”, Prof. universitar Vuia, Dr. Gh. Popovici, Nicolae Ciurescu, avocat, Dr. I. Cosma, inspector sanitar și alții, care au procedat la premierea copiilor.

Copiii dela grădiniță, sub conducerea D-rei Muntiu Melania, au executat recitări și jocuri naționale ardelenesti.

Au urmat apoi elevii școlii primare, sub conducerea D-nei Maria Stoica și învățătoarei Marcu, care au cântat „Mama”, „Lugojana”, „Marșul lui Iancu”, „Treceți Batalioane Carpații”, „Imnul Desrobirii Ardealului” și altele.

Un alt grup de elevi au executat jocurile naționale: „Baraboiul” și „Banul Mărăcine”, impresionând publicul.

Corul Asociației „Astra” din Rășinari, sub conducerea Inv. Ion Marin, care a sfințit acest cor în anul 1919, a cântat: „Ano”, „Leano”, „Cucuruz cu Irunza în sus” și „Negruța”.

Veșmintele, smirna și tămâia

Fără îndoială, „Biserica nu are simplitatea din afară a creștinismului primar, ci poartă astăzi toată povara bogăției multor veacuri”, dar sub acest greu veșmânt de aur, ea ascunde înțelesul adânc al credinței neprihănite.

Din vremea sfinților apostoli, cu toate că Biserica prigonită n'a fost în stare să se îmbrace cu odăjdii strălucite ca astăzi, totuși se „poruncește cu strictețe preoților să nu se prezinte în haine obșnuite la serviciul divin, după cum nu le îngăduia să meargă pe stradă îmbrăcați în odăjdii”.

Rupt din truda zilnică și din mijlocul oamenilor, preotul chiar dacă e strivit de povara unor dureri sau turburat de fărâdelegea celor răi, totuși e dator să se îmbrace în veșminte strălucitoare și pline de lumină.

Și, într'adevăr, oricât de nevrednic ar fi preotul ca om, când e îmbrăcat în odăjdii sfinte,

e privit de credincioșii din biserică drept „o unealtă” dumnezeiască pe care o conduce însuși Duhul cel Sfânt”.

*

Iar dacă tu nu poți suferi mireasma de smirna sau de tămâie, ci te gândești că-i legată de amintiri prea triste, eu cred că dreapta ta judecată este înșelată de multe vorbe deșarte.

Smirna și tămâia, un fel de rășină parfumată din arborii ce cresc în Arabia, Etiopia și Indii, când arde, răspândește o mireasmă atât de plăcută, mai cu seamă locuitorilor din răsărit. Popoarele vechi din răsărit, când primeau în căminul lor vizita unor înalți oaspeți, le dau la început apă și miresme pentru spălat. Obiceiul acesta a trecut și la ospățul ceresc al Sfintei Liturghii.

Preotul, când se termină rugăciunea de dimineață, iese din altar și umple biserica întreagă

de mireasma plăcută a tămâiei, unul din cele mai prețioase daruri ce se aduc din vechime lui Dumnezeu. Astfel întâmpină preotul pe cei ce au venit în biserică, fără să facă deosebire de sunt bogați sau săraci, cărturari și înțelepți, stăpâni și slugi, în calitatea sa de om rănduit prin sfânta taină a preoției ca să slujească lui Dumnezeu și să primească pe toți creștinii ca pe niște „oaspeți foarte scumpi ai Stăpânului ceresc.”

Câtă deosebire, Doamne, între miasele vătămătoare ale atâtor localuri, între mirosul greu de tutun și între mireasma cea sfântă de smirna și tămâie, ce îmbie sufletul să se înalțe prin rugăciune cât mai aproape de tronul cel sfânt al lui Dumnezeu!

Pr. Ioan Scurtu

Predici în pustiu

Retușări

În știința fotografică arta de a da unui clișeu, chiar dacă nu este prea reușit, contururile necesare spre a putea avea claritatea și expresia necesară, se numește a retușa. Se mai zice și a retușa o lucrare, a-i face ultima corectură înaintea tiparului final.

Toate acestea se pot retușa și este foarte la locul ei retușarea în acest sens. Sunt însă lucruri multe, care nu se pot retușa, dar noi îi dăm înainte cu retușările.

Ca să ne împăcăm conștiința care oscilează și se sbate ca un ac magnetic, când se îndepărtează de legile divine, ne retușăm principiile de morală și igienă și zicem:

Dar ce, nu pentru oameni a lăsat Dumnezeu țuica, vinul și alcoolurile de tot felul? Dar tutunul? Doar n'o să pipe boul din grajdul meu? Doar nu sunt călugăr și nici stălp de biserică, să nu mă mai dau și eu, ca omul, la ce-i al altuia. Că doar azi omul sărac și cinstit nu mai poate trăi. Că doar numai maimuțele și rațele se spală atât, mie mi-ajunge să dau oțărșoară pe față dimineața un strop de apă. Acestea sunt numai câteva retușări mărunte, luate din viața de toate zilele, dar marele teren al retușărilor periculoase este terenul religios.

Preținși intelectuali, la noi și aiurea, prea fini și subțiri pentru religia strămoșilor, care nu au curajul de a elimina cu totul pe Dumnezeu din gândul lor și nici să vadă biserica definitiv desființată, fiindcă atunci ar fi bolșevici întregi — vreau însă retușări: o biserică fără dogme și mistere, fără posturi și rugăciuni, fără sfeștanii și mollii. Geneza din Biblie — adică creațiunea lumii — prin Dumnezeu în cele 6 zile de lucru, o vreau înlocuită prin un sistem în care intră puțină fizică, puțină chimie, puțină biologie, spiritalism, astronomie și panteism. Ei susțin că lumea s'a format prin asociațiunea întâmplătoare a câtorva atomi, în masa incandescentă a pământului, atomi care priozând viața au evaluat până la om în decursul milioane de ani. Alții vreau să elimine cu totul Testamentul vechiu din Cartea Sfântă, alții chiar pe Isus Hristos, susținând că un profet evreu, oricare ar fi el, n'are ce căuta în religia creștină.

Fiecare pasăre pe limba ei pierde. Când astfel de retușări periculoase le face individul, își ia el pedeapsa, mai curând sau mai târziu. Am văzut eu destul grozavi de aștia, care se pocăiau tremurând, când le sosea ceasul morții.

Dar când astfel de retușări sunt îmbrățișate de religia oficială de stat, prăbușirea e aproape.

Poți retușa stilul tău de viață, după cum ești la oraș sau la sat, în singurătate sau colectivitate, dar nu e voie să retușezi nimica din credința și biserica străveche a strămoșilor țărani. Și războiul va fi câștigat de cei mai aproape de credința fără retușări.

Dr. M. Suciu-Siblar

Eroii noștri

Rășnov

Nicolae Gh. Blebea

soldat

Soldatul erou Blebea Nicolae a murit în luptele dela Dalnic, la 15 Oct. 1941.

Era fiul cel mai mic al lui Gheorghe și Mariei Blebea.

S'a născut în 14 Decembrie 1907.

Își cumpărase o căsuță modestă în Dobrița, unde și-a lăsat soția și un copilăș. Al doilea copil s'a născut când părintele său era mort.

Un an întreg a fost concentrat într'un Regiment de Dorobanți.

A luat parte în luptele dela Odesa.

A fost rănit mortal la 15 Octomvie 1941, la Dalnic, unde este și înmormântat.

Reprezentantul I. P. S. Sale Mitropolit Nicolae, Emilian Cioran, a rostit o conferință despre însemnătatea zilei pentru copii și părinți.

Apoi a vorbit D-l Inspector Teposu despre primele expoziții de copii făcute în anul 1912, în Comuna Rășinari.

S'a trecut apoi la împărțirea premiilor, după cum urmează:

1) O vacă cu vițel pentru copiii eroului Ion Cojenel din Rășinari.

2) O vacă cu lapte pentru copiii lui Mitroiu Nicolae, dispărut în război.

3) O vacă cu lapte familiei lui Șerb Pazlăceanu.

4) 5 premii a 3000 lei, 12 premii a 1500 lei și 90 de premii a 500 lei.

Toată suma de bani a fost

donată de Asoc. „Astra” din Sibiu, Serv. Sanitar al jud. Sibiu și Primăria Com. Rășinari.

Expoziția s'a încheiat prin cuvântul D-lui Rădulescu-Dobrogea, Inspector General Administrativ.

N. Dragomir

Cursuri pentru răniți

Subt inimoasă conducere a d-nei Virginia Dr. Nistor s'a ținut și încheiat un nou curs pentru răniții neștiutori de carte dela spitalul Z. I. 162 Brașov.

De astă dată au fost instruiți de sergentul Vilescu

V. Ioan, rănit și el, următorii noii soldați:

Bocârnea Gh., Enache G., Tohăneanu Gheorghe, Olteanu Ioan, Gârleța Ion, Pocieanu Ion, Grigore Petre, Dobre Constantin și Gârbovan Nicolae — copil de trupă.

Cursul a început la 5 Mai 1943 și a continuat până la plecarea ostașilor vindecați și clasați.

Cărțile au fost dăruite de școala primară Nr. 1 „Andrei Mureșianu”; hărțile și caietele necesare s'au obținut din donații.

Rezultatul obținut îl vădesc frumoasele iscălituri ale absolvenților, cea mai aleasă mulțumită pentru cei ce au ostenit.

Regia Publică Comercială a Intreprinderilor Municipiului Braşov

Nr. 1789/943

Publicaţiune de licitaţie

Se aduce la cunoştinţă publică : în ziua de 23 Iulie 1943, orele 9 a. m., se va ţine la sediul acestei Regii din Şoseana Sf. Petru Nr. 11, licitaţie publică pentru darea în antrepriză a executării lucrărilor de canalizare în următoarele străzi din Braşov :

- Str. Dr. I. Meşotă . . . 147 ml.
- " Ucenescu . . . . . 323 "
- " Curcanilor . . . . . 200 "
- " Dr. Bogdan . . . . . 208 "
- " Gheorghe Ston . . . 93 "
- " A. Bârseanu . . . . 90 "
- " Crucii . . . . . 218 "

Licitarea se va ţine în conformitate cu prevederile art. 79—114 din Legea Contabilităţii Publice, cu modificările şi derogările făcute prin legile din 26 Ianuarie 1940, din 24 Iulie 1941, din 20 Mai 1942 şi 26 Ianuarie 1943 şi a Regulamentului pentru adjudecarea lucrărilor pe seama Exploatărilor Comunale, regulament publicat în Monitorul Oficial Nr. 115 din 20 Mai 1939.

Ofertanţii vor depune o garanţie de 5% din valoarea ofertei.

Planurile şi caetul de sarcini se pot vedea în fiecare zi de lucru între orele 8—13 a. m., la Serviciul Canalizării.

Braşov, la 26 Iunie 1943.

Director : Şeful Serviciului :
Ing. B. Măzgăreanu. Indescifrabil.

Nr. 1791/1943
Serv. A-tiv

Publicaţiune de concurs

În conformitate cu dispoziţiunile Codului Funcţionarilor Publici, se publică pentru completare, post de Inginer cu gradul de şef de serviciu Grupa A. 9. tipul de salariu Nr. 24 vacant la Regia Intreprinderilor Municipiului Braşov, Serviciul Apeduct şi Canalizare.

Doritorii a ocupa acest post, vor înainta la Registratura Regiei până la data de 15 Iulie 1943, cererea însoţită de toate actele necesare, prevăzute de Codul Funcţionarilor Publici.

Braşov, 26 Iunie 1943

Director, Şeful Serv. A-tiv
Indescifrabil Indescifrabil

Pentru durata campaniei de recepţionarea sfeclii de zahăr din anul acesta (aproximativ lunile Octombrie şi Noiembrie), se vor angaja :

Cantaragii şi copişti
oameni de încredere, buni calculatori, cu scrisoare frumoasă, precum şi **Recepţionari de sfeclă şi supraveghetori**

buni cunosători ai sfeclii de zahăr, disciplinaţi şi energici.

Vor fi preferaţi cei care posedă examenul de cantaragii publici şi absolvenţii harnici ai unei şcoli de agricultură, agricultori practici, pensionari militari şi dela căile ferate, cu condiţia ca ei să fie oameni robusţi, capabili de muncă.

Oferta cu descrierea ocupaţiei de până acuma, scrisă cu mâna proprie este a se trimite cel mai târziu până la 30 Iulie a. c. la : „Indumîn” S. A. R. Administraţia Fabricii Bod, judeţul Braşov”.

MARE RENTABILITATE prin Exploatarea Fabricaţiunii Arpacăşului (Graupen) . . . şi melului (Geschalte Hirse) . . . cu aparate moderne

Necesită : spaţiu mic şi cheltuială puţină. Se produce orice calitate dela tipul de lux până la cel popular. Aceleaşi aparate funcţionează la fabricile „IULIU MEINL S. A. R.” şi INDUSTRIA HIL-DEBRANDT.

Adresaţi : DAN I. STĂNESCU, Palatul Generala, Brăila

ASTRA

Ce reprezintă această cifră ?

TIPOGRAFIA

„ASTRA”

Execută orice tipăritură sau lucrare de legătorie Telefon 1102

Aveţi încredere într’o întreprindere curat românească.

Atelierele: Str. Lungă No. 1. (în curtea cinematografului „ASTRA”)

S’a deschis

MAGAZINUL ROMANESC

str. Regina Maria 48 (fostă str. Neagră)

LANTEX

stofe, măfăsuri, fricotaje, clorapi, pânzefuri etc.

Lila Măzgăreanu Telef. 2905

Ministerul Justiţiei
Direcţiunea Judiciară

Publicaţiune

D-l Artur Iulius E. Velter domiciliat în Braşov, Piaţa G-ral Berthelot No. 1 a făcut cerere acestui Minister de a fi autorizat să schimbe pe baza art. 10 alin. . . . numele său patronimic de Velter în acela de Veleanu, spre a se numi Artur Iulius Veleanu. Ministerul publică aceasta, conform art. 11, spre ştiinţa acelora care ar voi să facă opoziţiune în termenul şi condiţiunile prevăzute de alin. II al zisului articol şi de art. 3 din legea asupra numelui din 8 Aprilie 1936.

+

Reuniunea Femellor Române din Braşov

cu durere aduce la cunoştinţă trecerea la cele eterne a mult apreciatei sale secretare

Letiţia Cărpinişan

decedată în ziua de 7 Iulie a. c. după o scurtă dar grea suferinţă.

Inhumarea rămăşiştelor pământeşti s’a făcut în ziua de 9 Iulie, în cimitirul Bisericii Sf-tului Nicolae din Prund.

Pentru inteligenţa-i rară şi tactul cu care a condus lucrările de cancelarie ale Liceului Industrial de fete, i se va păstra din partea noastră cea mai adâncă recunoştinţă.

Comitetul.

Informațiuni

Abonamente de sprîjin

<i>Intreprinderile Cloșani,</i> București	Lei 25.000
<i>Protopop Iuliu Căpâlnean</i> Ocna Mureșului	1500
<i>Dr. Constantin Iliescu, medic,</i> Brașov	1000
<i>Dr. Emil Țeposu, prof. univ.,</i> Sibiu	1000
<i>Dr. Aurel Buteanu, avocat,</i> Timișoara	1000
<i>Emil Țișcă, dir. de bancă</i> pens. Brașov	1000
<i>Dr. Ioan Popa, Șard</i>	1000
<i>Ioan Boeriu, protopop, Le-</i> <i>chința de Mureș</i>	300

Conferințe informative pentru comercianți și industriași

Camera de Comerț și de Industrie din Brașov aduce pe această cale la cunoștința tuturor comercianților și industriașilor din județul și orașul Brașov, că în conformitate cu ordinul circular al Ministerului de Finanțe Nr. 253370 din 26 Mai a. c. la această Cameră se ține odată pe lună în fiecare miercuri la începutul lunii câte o conferință pentru a li se aduce la cunoștință comercianților și industriașilor legiuirile fiscale și cu caracter economic ce-i interesează.

Conferința începe la orele 18, în sala Camerei de Comerț și Industrie din Brașov.

Operă

Joi 15 Iulie a. c. la ora 8¹/₂ seara se va reprezenta în sala „Reduta” celebra operă comică ARMURIERUL de Lortzing. Conducerea muzicală o are maestrul Constantin Bobescu. Rolurile vor fi interpretate de cântăreți de seamă dela Opera Română din București.

Biletele la agenția teatrală Maria Băncilă. Telefon 35-37.

Teatrale

Miercuri 14 Iulie ora 8.30 se va reprezenta în sala „Astra” puternica piesă a lui Henri Bataille: MARSUL NUPTIAL, în frunte cu artiștii George Vraca, Angela Teodorescu și V. Valentinianu. (Turneu oficial al Teatrului Național din București).

Sâmbătă 17 Iulie la ora 4 (matineu) și seara la 8.30 se va juca în sala „Reduta” tot cu artiști dela Teatrul Național: „Fascinație” de K. Winter, în frunte cu artistul Pop Marțian.

Biletele pentru ambele spectacole la agenția teatrală Maria Băncilă. Telefon 35-37.

NOI nu avem subvenții dela
nimic.

Aspecte politice

După vizita în Italia

Presă străină, dar mai ales cea italiană, a dat o deosebită importanță vizitei pe care vicepreședintele Consiliului nostru de miniștri a făcut-o în Italia. Nu vom comenta acest fapt, ci vom sublinia importanța lui pentru strângerea raporturilor dintre cele două popoare latine. Ziarul „Universul” scrie că România „a fost totdeauna convinsă că o colaborare strânsă între popoarele europene latine poate să asigure continentului nostru condițiile indispensabile unei pașnice conviețuiri. Pentru aceste condiții indispensabile a sângerat și sângerează încă națiunea română. Unitatea națională, în înțelesul total și real al națiunii, independența și suveranitatea popoarelor în cuprinsul frontierelor lor geografice, politice și etnice, dreptul fiecăruia la viață prin asigurarea condițiilor economice indispensabile, apărarea ordinii internaționale împotriva imixtiunilor străine în viața internă a statelor și împotriva încercărilor de cotoșniștrăine”, iată o serie de obiective care corespund intereselor românești.

Natural această nouă manifestare româno-italiană nu e pe placul tuturor. Mai ales pentru cei care au reușit să întunece, pentru scurtă vreme, orizonturile politice comune celor două națiuni surori.

Discursul Ducelui

Un alt act important în viața politică internațională este discursul Ducelui Mussolini, rostit cu ocazia reuniunii Directoratului partidului fascist.

Trebue să recunoaștem că Italia trăiește momente istorice de cea mai mare importanță. Discursul Ducelui a afirmat încă odată hotărâta solidaritate a națiunii italiene de a duce războiul până la capăt cu încredere în victorie. Pentru această rezistență Ducele a recunoscut că trebue într'adevăr să se reprime cu severitate „orice încercare vizând să slăbească uniunea morală și materială a poporului”. Discursul Ducelui, privitor la problemele interne, s'a încheiat cu aprobarea fără rezerve a principiului conținut în moțiunea Directoratului partidului fascist asupra misiunii tineretului italian. „Trebue să se facă loc tinerilor — a spus Ducele — dar numai celor care merită pentru calitățile lor intelectuale și pentru activitatea lor”.

Partea a doua a discursului a fost consacrată exclusiv războiului și atitudinii Italiei față de el. Dela început Ducele a respins ca inadmisibilă ideea unei păci. „Pacea înseamnă capitulare. Capitulare însemnează dezordine și catastrofă”. Din această formulă Ducele a dedus atitudinea pe care trebue s'o aibă Italia față de desfășurarea actuală a războiului și dezvoltând

această idee, a arătat că dacă Italia ar accepta pacea azi, inamicii nu ar lăsa poporului italian „decât ochii ca să plângă” și Italia ar deveni „o simplă expresie geografică”. Concluzia logică și care se desprinde din însăși această alternativă dramatică, este deci rezistența până la capăt cu toate forțele unite ale națiunii.

Discursul Ducelui este comentat de presa europeană ca un act politic care stabilește odată pentru totdeauna locul pe care Italia îl ocupă în lupta care se desfășoară pe anumite fronturi.

«Accidentul» generalului Sikorski

Tot pe plan politic se discută acum cu aprindere moartea generalului polonez Sikorski. Autoritățile britanice din Gibraltar au deschis o anchetă pentru a stabili dacă accidentul de avion în care și-a găsit moartea generalul Sikorski și stăutul său major a fost provocat de un sabotaj comunist.

Serviciul britanic de informațiuni anunță din Gibraltar că a fost găsit în mare corpul generalului Sikorski, iar de luni seara este expus în capela bisericii catolice din Gibraltar.

O telegramă din Stockholm anunță că șeful oficiului de informații al refugiaților polonezi a avertizat pe Sikorski de o primejdie care îl amenință cu prilejul călătoriei sale aeriene.

Interpelat fiind în Camera Comunelor, dl Churchill a declarat că nu este în măsură să dea nicio informație asupra cauzelor accidentului de avion, în cursul căruia și-a găsit moartea generalul Sikorski.

In răsărit luptele au reîn-

ceput

În ultimele zile au circulat știri privitoare la o debarcare a unui comandament aliat în Creta. Cercurile militare din Berlin desmint acele știri. Se recunoaște însă că au debarcat câteva patrulare, dar acest lucru — precizează aceleași cercuri — nu poate fi numit drept o operațiune militară. În cel mai bun caz nu poate fi vorba decât de o acțiune fără coeziune.

În afară de acest fapt, lipsit de prea mare importanță militară, în Marea Mediterană nu s'a mai produs nimic deosebit. Pe frontul de răsărit însă — după trei luni de inactivitate — acțiunile au fost reluate.

Sovieticii îngrămădiseră forțe în partea centrală a frontului de răsărit. Forțele germane au atacat prin surprindere și au reușit să pună stăpânire pe înălțimile Bielgorod. Bolșevicii, dându-și seama de importanța strategică și militară a acelor înălțimi, au contra-atacat în speranța recuceririi lor. Toate atacurile bolșevice s'au prăbușit, iar luptele s'au fatins pe frontul cuprins între Kursk—Bielgorod pe un front aproximativ de 150 km. Importanța acestor lupte este destul de mare dacă ne gândim la faptul că frontul forma în acel loc un cot.

Încercările înverșunate ale sovieticilor de a recuceri importanta poziție au dat naștere unor lupte violente. Rușii au adus fără încetare divizii noi și brigăzi blindate, care au atacat împreună cu regimente întregi de aviație, întreaga regiune. Desfășurarea de forțe sovietice a obligat pe comandamentul german să aducă un număr destul de mare de forțe din rezervă, deși detașamentele blindate sovietice erau ținute în primele linii de focul armelor defensive germane.

de **Mardare Mateescu**

Se pare că sovieticii au suferit pierderi grele în oameni și care de luptă, un singur detașament antitanc reușind să distrugă în câteva ore 38 de care blindate inamice de tipul „M. 34”. O companie de tunuri de asalt a mai distrus alte 9 tancuri supragrele, contribuind astfel într'un mod hotărâtor la apărarea liniilor germane de atacurile sovietice.

În cadrul operațiunilor sovietice de diversiune, lupte violente s'au desfășurat pe un front larg la Sud de Orel, în cursul cărora armele defensive de tipul cel mai recent ale formațiunilor germane au jucat un rol decisiv. De unde bolșevicii se așteptau să realizeze un succes important, s'au văzut loviți greu în fața principalei linii de luptă a formațiunilor germane de către focul armelor automate și ale artileriei, astfel că un contra-atac al grenadierilor germani a reușit să respingă pe sovieticii dincolo de liniile lor de plecare. Și în acest sector au fost aruncate în foc rezerve din ambele tabere și luptele sunt încă în tolu.

Telegrama „Rador” care transmite știrea din Berlin, crede imposibil să se facă o imagine clară asupra luptelor angajate pe frontul de răsărit. Se subliniază însă faptul că Germanii sunt în păstrarea pozițiilor cucerite și că în niciun sector bolșevicii n'au reușit să pătrundă; de asemenea că forțele blindate germane n'au fost angajate în același număr corespunzător carelor de luptă sovietice.

Adausul la comunicatul german precizează că efectuarea metodică a operațiunilor germane a dat rezultatele așteptate în cursul lunilor trecute, deoarece pretutindeni unde sovieticii au atacat au fost respinși imediat și au suferit mari pierderi, de multe ori din pricina așezării favorabile a pozițiilor defensive germane.

Este fapt precis că luptele din ultima vreme au slăbit mult forțele sovietice, mai ales la capul de pod Cuban.

În istmul Careliei și în istmul Aunus, activitatea de luptă a fost mai vie ca de obicei. Trupele finlandeze au respins în în Carelia două formațiuni sovietice care înaintau.

În istmul Aunus, a fost de asemenea respinsă o încercare a inamicului de a trece fluviul Suvaeri.

În Marea Egee, submarinele și avioanele engleze au scufundat 10 vase de transport cu pânze, încărcate cu alimente pentru populația grecească și pilotate de personal grec. Vasele nu erau înarmate, așa că nu au putut să opună rezistență.

Pe frontul din Pacific, Americanii au avut mari pierderi cu prilejul debarcării în insula Rendova. Până acum au fost sacrificați 10.000 de oameni în urma bombardamentelor aviației japoneze.

La numărul vaselor de război pierdute până acum, Japonezii mai anunță pierderea a 12 vapoare mari aliate.

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Redactor responsabil
ION COLAN

Redacția și Administrația
B R A Ș O V
B-dul Regele Ferdinand No. 12

II. 1513

Abonamentul anual Lei 400
Autorități și Societăți Lei 800
Membrii „Astreii” din
comunele jud. Brașov
și refugiații săteni din
Ardealul de Nord Lei 200